

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1767

Vragen van het lid **Omtzigt** (CDA) aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *de rol van in Nederland werkzame vermogensbeheerders en beleggingsinstellingen bij grote financiële schandalen en het feit dat Nederlandse pensioenfondsen geheime overeenkomsten sluiten met hen waarin zeer waarschijnlijk de beheerder feitelijk nooit aansprakelijk gesteld kan worden voor schade* (ingezonden 13 februari 2019).

Mededeling van Minister **Koolmees** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) (ontvangen 5 maart 2019).

Vraag 1

Hoeveel geld hebben Nederlandse pensioenfondsen en klopt het dat het grootste deel van deze gelden wordt beheerd door vermogensbeheerders, die aangesloten zijn bij Dutch Fund and Asset Management Association (DUFAS)?

Vraag 2

Herinnert u zich dat het aangenomen amendement-Omtzigt (Kamerstuk 35 015, nr. 10) heel duidelijk stelt welke werkzaamheden een pensioenfonds niet mag uitbesteden, namelijk:

- a. taken en werkzaamheden van personen die het dagelijks beleid bepalen, daaronder mede verstaan het vaststellen van beleid en het afleggen van verantwoording over het gevoerde beleid;
- b. het opstellen van en toezien op het strategisch beleid ten aanzien van vermogensbeheer;
- c. werkzaamheden waarvan uitbesteding de verantwoordelijkheid van de uitvoerder voor de organisatie en beheersing van bedrijfsprocessen en het toezicht daarop kan ondermijnen;
- d. indien de uitbesteding een belemmering kan vormen voor een adequaat toezicht op de naleving van het bij of krachtens de Pensioenwet bepaalde?»?

Vraag 3

Herinnert u zich dat belangenvereniging van in Nederland werkzame vermogensbeheerders en beleggingsinstellingen DUFAS bepaald ongelukkig was met de toelichting op het amendement?

Vraag 4

Herinnert u zich dat u antwoordde dat u niet op de hoogte bent dat de leden van DUFAS zich onder andere schuldig gemaakt hebben aan Libor fraude, Forex manipulatie, Euribor fraude, fraude met edelmetalen, fraude met Swaps (ISDA fix) en meer, en dat pensioenfondsen hierdoor schade geleden hebben en dat u vertelde dat deze informatie doorgaans niet openbaar is?¹

Vraag 5

Bent u bekend met het feit dat DUFAS leden Citi, JP Morgan en UBS onder de banken waren die schuldig waren aan LIBOR fraude, dat toegegeven hebben en daar miljarden boetes voor betaald hebben in de Verenigde Staten (VS)?²

Vraag 6

Bent u bekend met het feit dat DUFAS leden Citi, JP Morgan, UBS en BNP Paribas samen meer dan 5 miljard dollar boete betaald hebben in de VS, het Verenigd Koninkrijk (VK) en Zwitserland voor hun rol in de manipulatie van de wisselkoersen?³

Vraag 7

Bent u bekend met het feit dat DUFAS lid JP Morgan één van de banken is die een boete kreeg in de Euribor fraude zaak (waaraan ook de Nederlandse Rabobank zich schuldig heeft gemaakt)?

Vraag 8

Bent u bekend met het feit dat DUFAS lid State Street honderden miljoenen boete betaalde aan Amerikaanse toezichthouders en aan een settlement met Amerikaanse klanten vanwege fraude met wisselkoersen?⁴

Vraag 9

Bent u bekend met het feit dat DUFAS lid State Street pensioenfondsen stiekem extra verborgen kosten in rekening bracht en dat zij daarvoor een aantal niet-Nederlandse pensioenfondsen compenseerde? Bent u bekend met het feit dat een aantal mensen hiervoor lange gevangenisstraffen heeft gekregen?⁵

Vraag 10

Bent u bekend met het feit dat DUFAS lid KPMG onder andere een schikking van het openbaar ministerie (OM) geaccepteerd heeft voor fraude en voor valsheid in geschrifte?⁶

Vraag 11

Bent u op de hoogte van het feit dat een aantal bestuurders van DUFAS lid KPMG in de Verenigde Staten (VS) vervolgd worden voor het lekken van vertrouwelijke informatie over ophanden zijnde audits?⁷

¹ Aanhangsel bij de Handelingen, nr. 1247, 2018/2019, antwoord 8

² <https://www.cfr.org/background/understanding-libor-scandal>

³ Zie https://en.wikipedia.org/wiki/Forex_scandal en <https://www.ft.com/content/76dda416-02af-11e8-9650-9c0ad2d7c5b5>

⁴ <https://www.reuters.com/article/us-state-str-settlement/state-street-to-pay-530-million-to-resolve-forex-fraud-claims-idUSKCN10706B>

⁵ <https://www.ipe.com/news/regulation/ex-state-street-transitions-chief-convicted-of-fraud/>
www.ipe.com/news/regulation/ex-state-street-transitions-chief-convicted-of-fraud/10025449.fullarticle

⁶ <https://nos.nl/artikel/2183845-pijnlijke-boete-van-8-miljoen-euro-voor-kpmg-wegens-fraude.html>

⁷ <https://www.reuters.com/article/us-kpmg-fraud-plea/former-kpmg-executive-director-pleads-guilty-to-audit-fraud-scheme-idUSKCN1MQ2OZ>

Vraag 12

Bent u op de hoogte van het feit dat het DUFAS lid UBS een schikking betaald heeft voor het manipuleren van de markten van edelmetalen en dat een trader van JP Morgan heeft toegegeven schuldig te zijn aan het manipuleren van de markt van edelmetalen?⁸

Vraag 13

Bent u op dat hoogte dat DUFAS leden BNP Paribas, Citi, JP Morgan hoge boetes en/of afkoopsommen hebben betaald in de schandaal rondom fraude met swaps (Isdafix)?⁹

Vraag 14

Klopt het dat pensioenfondsen in onder andere de VS schadevergoeding hebben gekregen voor de schade die zij geleden hebben als gevolg van de manipulatie van de derivatenmarkt?

Vraag 15

Klopt het dat de Nederlandse pensioenfondsen enorme derivatenposities innemen en dat zij bij marktmanipulatie dus zeer waarschijnlijk schade lijden?

Vraag 16

Wilt u opnieuw de vraag beantwoorden of u op de hoogte bent dat de leden van DUFAS zich onder andere schuldig hebben gemaakt aan Libor fraude, Forex manipulatie, Euribor fraude, fraude met edelmetalen, fraude met Swaps (ISDA fix) en meer, en dat pensioenfondsen hierdoor schade hebben geleden?

Vraag 17

Weet u of de vereniging DUFAS ooit enige maatregel heeft genomen tegen een lid vanwege bijvoorbeeld fraude of valsheid in geschrifte? Zo ja, kunt u dan een voorbeeld geven?

Vraag 18

Is het u opgevallen dat de in de ijlings verwijderde modelovereenkomst van DUFAS was opgenomen dat

- «– De Fiduciair Beheerder is niet aansprakelijk voor schade, tenzij die het gevolg is van opzet of [grove] schuld van hemzelf [of van enige persoon voor wie hij krachtens de wet aansprakelijk is]. [De aansprakelijkheid voor zulke schade is beperkt tot aansprakelijkheid voor [directe] schade als gevolg van het bedoelde opzet of de [grove] schuld en omvat niet ook indirecte schade, waaronder begrepen maar niet beperkt tot gevolgschade, gederfde winsten en gemiste besparingen.] (artikel 23.1)
- [De hoogte van de aansprakelijkheid van de Fiduciair Beheerder is beperkt tot een bedrag gelijk aan [...] maanden vergoeding als bedoeld in artikel 11.1.] (artikel 23.2)
- Voorwaarde voor het ontstaan van enig recht op schadevergoeding is steeds dat de Cliënt de Fiduciair Beheerder schriftelijk in gebreke stelt en daarbij een redelijke termijn ter zuivering van de tekortkoming stelt, terwijl de Fiduciair Beheerder ook na die termijn toerekenbaar in de nakoming van zijn verplichtingen tekort blijft schieten. De ingebrekestelling dient een zo gedetailleerd mogelijke omschrijving van de tekortkoming te bevatten, zodat de Fiduciair Beheerder in staat is adequaat te reageren. (artikel 23.3)»?

⁸ <https://www.reuters.com/article/us-usa-cftc-arrests/u-s-authorities-due-to-make-arrests-in-futures-spoofing-probe-sources-idUSKBN1F19J> en <https://www.cnn.com/2018/11/06/ex-jp-morgan-trader-pleads-guilty-to-manipulating-metals-markets.html>

⁹ <https://www.businessinsider.com/citi-fined-cftc-libor-isdafix-rate-fixing-evidence-chat-logs-transcripts-2016-5?international=true&r=US&IR=T>, <https://www.reuters.com/article/jpmorgan-cftc/jpmorgan-to-pay-65-mln-to-settle-charges-of-attempted-isdafix-manipulation-idUSEMN306QQ7>, en <https://www.reuters.com/article/us-usa-cftc-bnp-paribas/u-s-cftc-orders-bnp-paribas-to-pay-90-million-penalty-for-rate-rigging-idUSKCN1LE2AS>

Vraag 19

Deelt u de mening dat contracten die artikel 23.1, 23.2 en 23.3 bevatten, het bijna onmogelijk maken om een fiduciair beheerder aansprakelijk te stellen, omdat gedeelde winsten en gemiste besparingen zijn uitgezonderd, de aansprakelijk gelimiteerd is tot een paar maanden vergoeding van de kosten betaald aan de beheerder en de fiduciair beheerder eerst in gebreke moet zijn gesteld en de mogelijkheid gehad moet hebben om zijn fout te herstellen?

Vraag 20

Herinnert u zich dat u aan de Kamer schreef dat het pensioenfondsbestuur te allen tijde verantwoordelijk is voor het beleggingsbeleid en toezicht daarop?¹⁰

Vraag 21

Is het pensioenfondsbestuur bestuursaansprakelijk, indien er sprake is van verlies door opzet of grove schuld bij de beheerder, maar die beheerder niet aansprakelijk gesteld kan worden omdat die via het contract gevrijwaard is van die aansprakelijkheid of in ieder geval het bedrag waarvoor die aansprakelijk gehouden kan worden, geminimaliseerd heeft? Kunt u het antwoord toelichten?

Vraag 22

Bent u bereid om in overleg met de pensioenfederatie of de toezichthouder na te gaan of pensioenfondsen ooit een beheerder aansprakelijk hebben gesteld? Zo ja, kunt u dat voorbeeld dan vertrouwelijk delen met de Kamer?

Vraag 23

Welke contacten heeft u (of uw ministerie) sinds 15 november 2018 met DUFAS gehad? Kunt u de e-mailberichten en gespreksverslagen van die contacten aan de Kamer doen toekomen?

Vraag 24

Kent u de contracten tussen beheerders en pensioenfondsen? Op welke informatie baseert u de zin: «De overeenkomsten die in de praktijk gesloten worden, zijn doorgaans niet gebaseerd op de modelovereenkomst, maar op deze herziene principes»?¹¹

Vraag 25

Kent u enig pensioenfonds waar de deelnemer inzage heeft in de beheersovereenkomst?

Vraag 26

Kent u enig pensioenfonds waar het verantwoordingsorgaan inzage heeft in de beheersovereenkomst?

Vraag 27

Kan een verantwoordingsorgaan decharge verlenen als zij geen inzage heeft in de beheersovereenkomst?

Vraag 28

Acht u het wenselijk dat een verantwoordingsorgaan inzage heeft in de beheersovereenkomst?

Vraag 29

Wie gaan controleren of beheerders geen derivaten van zichzelf aan pensioenfondsen verkopen die niet vrijelijk verhandeld worden op een open markt?

Vraag 30

Wat is uw oordeel over het feit dat een aantal Nederland werkzame vermogensbeheerders en beleggingsinstellingen ongeveer meegedaan heeft aan elke vorm van marktmisbruik en er nog steeds alles aan doet om geheime

¹⁰ Aangangsel bij de Handelingen, nr. 1247, 2018/2019, antwoord 4

¹¹ Aangangsel bij de Handelingen, nr. 1247, 2018/2019, antwoord 3

overeenkomsten te sluiten met pensioenfondsen, die deze beheerders bijna volledig vrijwaren van aansprakelijkheid?

Vraag 31

Kunt u deze vragen één voor één, volledig en binnen drie weken beantwoorden?

Mededeling

Hierbij deel ik u mede dat de beantwoording van de Kamervragen van het lid Omtzigt (CDA) over «de rol van in Nederland werkzame vermogensbeheerders en beleggingsinstellingen bij grote financiële schandalen en het feit dat Nederlandse pensioenfondsen geheime overeenkomsten sluiten met hen waarin zeer waarschijnlijk de beheerder feitelijk nooit aansprakelijk gesteld kan worden voor schade» niet binnen de gestelde termijn van drie weken mogelijk is omdat de beantwoording meer tijd vergt.